

Arbetsättet går igen i de två följande kapitlen. Kapitel fem ägnas åt spänningar mellan Guds allmakt och människans fria vilja i protestantisk kristendom. I bokens sista egentliga kapitel tar Slone ytterligare ett varv, denna gång med fenomenet tur i fokus.

Till sist knyter Slone samman trådarna i en sammanfattande kommentar. Han pekar där på att våra intuitiva uppfattningar om världen, om orsakssamband och om sannolikhet, ligger till grund för en rad antaganden som vid en mer reflekterad bearbetning och deduktivt systembyggande visar sig vara ganska osammanhängande. Förståelsen av hur vår kognitiva förmåga fungerar kan därför förklara glappet mellan religiöst beteende och religiös ideologi, det vill säga fenomenet «teologisk inkorrekthet».

Boken *Theological Incorrectness* fascinerar mig och jag menar att denna typ av kognitivt inriktad religionsforskning borde vara ett centralt moment i alla grundläggande akademiska religionsstudier. Varför inte med hjälp av den aktuella boken? Den är lättläst, tydligt strukturerad och okomplicerad samtidigt som de 120 textsidorna är mycket informationsstinna. Dessutom skriver Slone behagligt, men inte mjåkigt.

Min allvarligaste invändning mot Slone rör hans något märklig bild av andra discipliner inom religionsforskningen. Han pläderar för ett «vetenskapligt studium» mot bakgrund av att han uppfattar teologi vara deduktiv till sin karaktär. Teologi skulle handla om att fastslå en eller flera premisser och sedan genomföra ett logiskt klanderfritt slutledningskonststycke. Med den synen på teologi blir det kanske inte konstigt att Slone vänder sig mot teologin. Förvisso finns det teologer som arbetar så — ibland utan att själva tillstå det — men det måste inte vara så, och i många fall är det inte så.

En liknande skev bild har Slone av religionssociologi och religionsantropologi. Han hävdar frankt att religionssociologer och religionsantropologer menar att vi först lär oss religiösa system och sedan helt enkelt handlar därefter. Slone raljerar över detta och säger att bara därför att någon lärt sig en viss religiös modell för världen betyder det inte att detta konceptuella schema alltid är i funktion eller används för att förklara alla händelser.

Svarar han då på frågan om varför religiösa människor tror och agerar inkorrekt i förhållande till egna trosövertygelser? Ja och nej. Forskning visar hur människan fungerar kognitivt och i det hänseendet är det möjligt att förklara exempelvis hur vi kan uppfatta någon som både icke-existerande och närvarande. Kunskap om vår kognition kan också förklara hur det kommer sig att vi över huvud taget har religiösa föreställningar. Dock kan man undra om detta *hur* det kognitivt går till också svarar på *varför*. Frågor som: Varför är det viktigt att ett system är motsägelsefritt?

eller Varför är det ett problem att människor handlar i motsats till det de bekänner sig till? synes mig vara frågor av en annan ordning. Slones kognitionsforskning kan säkert bidra även här, men är knappast uttömmande.

I de slutsatser Slone presenterar säger han själv att en kombination av data från teologi och etnologi— trots att dessa discipliner tidigare avvisats—och psykologi, tillsammans med kognitionsvetenskap kan berika religionsstudiet. Få saker torde vara lättare att hålla med om. Hittills har det sista ledet, kognitionsvetenskapen, lyst med sin frånvaro. Kanske kan *Theological Incorrectness* bidra till att ändra på det?

Patrik Fridlund

Resumé av doktorsavhandling

Ann Aldén: *Religion in Dialogue with Late Modern Society: A Constructive Contribution to a Christian Spirituality Informed by Buddhist-Christian Encounters*. 233 sid. CTR, Lunds universitet. Diss. Lund 2004.

I avhandlingen ger Ann Aldén ett konstruktivt bidrag till en kristen spiritualitet för ett senmodernt och mångreligiöst samhälle. Med utgångspunkt i en nutidsanalys med avseende på relationen mellan religion och modernitet utvecklas ett spiritualitetsbegrepp där författaren menar att en spiritualitet för ett senmodernt och mångreligiöst samhälle lever inom ramen för tre spänningsfält: i spänningen mellan «kontinuitet och inre fragmentering», i spänningen mellan «formella och informella strukturer» samt i spänningen mellan de två religiösa formerna *vita activa* och *vita contemplativa*. Mot bakgrund av detta presenteras och analyseras två religiösa personer: Aloysius Pieris, en kristen jesuit som lever och verkar i det «buddhistiska» Sri Lanka, och Thich Nhat Hanh, en buddhistisk zen-lärare verksam i det «kristna» Frankrike. I samtal med dessa två och på basis av identifierade förutsättningar formuleras vad som skall betecknas som ansatser till en kristen spiritualitet för ett senmodernt, mångreligiöst samhälle. I denna avslutande del är «gemenskap», «dop», «nåd och ansvar» centrala begrepp.